

Integritatea în pericol! În numele fondurilor europene, se impun standarde antieuropene

Organizațiile semnatare trag un semnal de alarmă că, sub pretextul reformelor PNRR, se încearcă scăderea și mai mult a standardelor de integritate din România, pe fondul acutizării problemelor de corupție din justiție și administrația publică.

Senatorul Cătălin Predoiu a depus un proiect de lege privind consolidarea unor acte normative în domeniul integrității ([PI-x nr. 521/2026](#)) care nu respectă angajamentele internaționale ale României, îi lipsește pe cetățeni de instrumentele civice de monitorizare a corupției, conține prevederi neconstituționale și este incompatibil cu statul de drept.

1. Eliminarea declarației publice de interese financiare

Proiectul elaborat de Ministerul Justiției instituia un mecanism distinct de declarațiile complete de avere și de interese: declarația de interese financiare. Aceasta urma să fie generată de Agenția Națională de Integritate prin e-DAI, pe baza informațiilor deja declarate, și să asigure transparența publică pentru 42 de categorii de persoane cu funcții de decizie. Informațiile erau prezentate prin segmente și praguri valorice, iar datele personale privind localizarea exactă a bunurilor, conturile bancare, starea civilă și alte date sensibile erau excluse din versiunea publică.

Forma parlamentară elimină complet acest mecanism. Ea prevede că obligația de depunere a declarațiilor de avere și de interese „nu atrage publicitatea acestora” și că toate declarațiile sunt păstrate de ANI, în condiții de confidențialitate, timp de șapte ani. Nu mai există nici declarația publică de interese financiare și nici un mecanism echivalent de transparență diferențiată.

Acest proiect de lege reprezintă un regres și față de Decizia Curții Constituționale a României (CCR) nr. 297/2025 care stabilit că legiuitorul „are o marjă de apreciere” pentru a reglementa, în cazul persoanelor care ocupă funcții de demnitate publică, o declarație publică de interese financiare, construită pe segmente și praguri valorice. Curtea Constituțională a reiterat constant în jurisprudența sa că **publicitatea declarațiilor de interese este justificată de prevenirea corupției instituționale**.

Această soluție este, de asemenea, dificil de conciliat cu standardele promovate constant de GRECO (Grupul Statelor împotriva Corupției al Consiliului Europei). Atât în cadrul Rundei a IV-a, cât și al Rundei a V-a de evaluare, GRECO tratează declarațiile de avere, venituri, pasive și interese, precum și eficiența mecanismelor de verificare și a regimului conflictelor de interese, ca elemente esențiale ale sistemelor de prevenire a corupției. Reducerea transparenței și a posibilităților de control public reprezintă un pas în direcția opusă acestor standarde.

Astfel, proiectul de lege:

- ignoră soluția constituțională expres identificată de Curtea Constituțională;
- elimină soluția deja elaborată de Ministerul Justiției pentru punerea în aplicare a orientării Curții Constituționale;
- nu instituie niciun mecanism alternativ care să concilieze viața privată cu dreptul cetățenilor la informație și la monitorizarea civică a averii decidenților;

- transformă excepția justificată de protecția datelor personale într-o secretomanie generală și absolută, demnă de un regim politic autoritar.

În acord cu Jalonul nr. 431 din PNRR, Decizia CCR nr. 297/2025 solicită în mod expres „sistematizarea și codificarea legislației” și „elaborarea și adoptarea unui cod de integritate și transparență în exercitarea funcțiilor publice”. Proiectul de lege desconsideră angajamentele europene ale României și orientările Curții Constituționale pentru a slăbi mecanismele de integritate.

Proiectul de lege este prezentat ca îndeplinirea unui angajament PNRR când, de fapt, reprezintă opusul respectivului angajament. Conform Jalonului 431¹ al PNRR, „*actualizarea legislației privind integritatea se va realiza pe baza unei evaluări și analize prealabile a legilor privind integritatea*”. Analiza a fost realizată de către Agenția Națională de Integritate prin intermediul proiectului „*NIAct – Actualizarea legislației în domeniul integrității și oferirea de sprijin autorităților și deponenților în tranziția către declararea digitală a averilor și intereselor*”, cod SIPOCA 1158, finanțat din fonduri europene². Proiectul de lege propus nu se bazează și nu respectă nici o recomandare din cadrul analizei, ci prioritățile politice de subminare a integrității.

Proiectul aflat în dezbaterile Parlamentului în sesiunea extraordinară creează un risc serios ca Jalonul 431 să fie considerat îndeplinit numai formal, prin adoptarea unui act normativ intitulat „lege de consolidare”, fără realizarea unei consolidări materiale a legislației și cu eliminarea unor mecanisme de transparență prevăzute în proiectul tehnic inițial elaborat pentru îndeplinirea jalonului. Atragem atenția că plățile din Mecanismul de redresare și reziliență sunt condiționate de îndeplinirea satisfăcătoare a jaloanelor și țintelor, nu de mimarea reformei pentru a distruge, de fapt, cadrul de integritate.

2. Eliminarea transparenței electorale

Candidații la funcțiile electivă rămân obligați să depună declarații, dar acestea devin confidențiale. Alegătorul nu mai poate verifica înaintea votului:

- participările în societăți;
- datoriile și împrumuturile;
- contractele sau relațiile patrimoniale relevante;
- interesele care ar putea afecta exercitarea mandatului;
- dacă veniturile candidaților sunt proporționale cu contribuțiile declarate în campanie. Mai multe analize publicate la alegerile din ultimii ani, pe baza informațiilor din declarațiile de avere, au indicat neclarități și neconcordanțe cu privire la sursa banilor unora dintre candidați³. Printre altele, au fost identificați candidați care nu declaraseră venituri, dar au făcut contribuții din venituri proprii pentru finanțarea campaniei electorale. Lipsa unui control asupra integrității

¹ „Consolidated laws on integrity shall enter into force. The update of the integrity legislation shall be realized based on a prior evaluation and analysis of the integrity laws, together with an initial clustering of the normative acts. Within the second phase of the project, the existing laws shall either be unified and updated, or new normative acts shall be proposed.” / „Legile consolidate privind integritatea vor intra în vigoare. Actualizarea legislației privind integritatea se va realiza pe baza unei evaluări și analize prealabile a legilor privind integritatea, împreună cu o grupare inițială a actelor normative. În cadrul celei de a doua etape a proiectului, legile existente vor fi unificate și actualizate sau se vor propune noi acte normative”.

² <https://integritate.eu/proiecte-si-cooperare/coordonator-reforma/>

³ Vezi de exemplu <https://expertforum.ro/sursa-veniturilor-parlamentare/>

finanțării campaniei se poate răsfrânge asupra corectitudinii întregului proces electoral și a rezultatelor acestuia. De asemenea, experiența arată că aceste date nu sunt verificate în mod sistematic de instituții, mai ales la alegerile unde există un număr foarte mare de candidați, ceea ce face ca simpla depunere a declarațiilor la ANI să nu producă analize care să arate dacă un candidat poate justifica contribuțiile declarate în campanie.

Depunerea exclusiv confidențială la ANI transformă declarația candidatului dintr-un instrument de informare electorală și monitorizare civică într-un document de control politic.

3. Eliminarea declarației privind bunurile soțului/soției fără un mecanism alternativ

În urma Deciziei CCR nr. 297/2025, declarația de avere cuprinde numai drepturile și obligațiile declarantului și ale copiilor minori aflați în întreținere. Curtea a stabilit că declarantul nu poate răspunde penal pentru informații care aparțin soțului, soției sau copiilor majori aflați în întreținere. Cu toate acestea, există mecanisme substitutive, precum impunerea obligativității declarării controlului real asupra bunurilor sau declarații separate. Lipsa oricărei soluții legislative nu face decât să încurajeze corupția instituțională, rezultând un risc evident ca bunurile, veniturile sau participațiile să fie transferate formal către soț, copii majori, fără a mai apărea în declarația demnitarului.

4. Eliminarea mecanismului de depunere a declarației de avere la începutul și la finalul mandatului

Depunerea unei noi declarații de avere la încetarea mandatului este obligatorie numai dacă există *“o modificare a elementelor de activ și/sau de pasiv, cu o valoare mai mare de 10.000 de euro sau echivalentul în lei al acestei sume, față de cele declarate în declarația de avere anterior depusă în e-DAI”*. (pct. 6⁴ și 16). În fapt, prin acest mecanism aparent inofensiv, demnitarii care au acumulat averi nejustificate nu mai sunt nevoiți să depună declarații în fals, ci doar să nu le mai depună deloc, fără a exista posibilitatea ca Agenția Națională de Integritate să verifice situația lor patrimonială. Astfel:

- nu mai există obligatoriu o fotografie patrimonială exactă la intrarea și ieșirea din funcție;
- comparația între începutul și sfârșitul mandatului devine imposibilă chiar dacă există acces la bazele de date;
- pragul aplicabil obligației de actualizare este confundat cu pragul „diferenței semnificative” folosit pentru evaluarea averii.

5. Eliminarea posibilității practice de depunere de sesizări de către cetățeni și organizațiile societății civile

Proiectul de lege stabilește că sesizările care nu conțin „fapte concrete” sunt clasate dacă nu sunt completate în 15 zile. Multe sesizări privind averi, incompatibilități sau conflicte de interese provin de la persoane care cunosc existența unei situații, dar nu au acces la documentele instituției. Mai mult, pentru a verifica integritatea finanțării politice și electorale, cei interesați ar trebui să aibă acces la date în timp util pentru a putea identifica posibile probleme de legalitate - eventualele nereguli nu se pot intui fără

⁴ (5) La încetarea mandatului sau raportului de persoanele la art. funcției, munca/serviciu, prevăzute la alin. (1) au de a depune de avere de interese, în termen de 30 de zile de obligația declarația și declarația zile, numai nu au depus în anul calendaristic în curs sau au intervenit dacă declarațiile dacă privind lor sau a intereselor acestora, conform art. 18 alin. (2) – modificări situația patrimonială (3).

acces la date. Într-un sistem în care declarațiile devin confidențiale, cerința ca petentul să furnizeze fapte concrete și verificabile devine imposibil de îndeplinit.

6. Eliminarea posibilității anulării actelor organelor colegiale adoptate în conflict de interese

Proiectul prevede că actul unui organ colegial este nul în cazul identificării unui conflict de interese numai dacă, fără votul persoanei aflate în conflict, nu s-ar fi întrunit majoritatea necesară. Conflictul de interese este redus la aritmetica votului.

Soluția ignoră faptul că persoana aflată în situație de conflict de interese poate:

- iniția sau formula propunerea;
- influența deliberarea;
- negocia voturile anterior ședinței;
- furniza informații selective;
- influența ordinea de zi;
- participa la formarea voinței colegiale chiar dacă votul său nu este matematic decisiv.

7. Eliminarea de facto a interdicției de trei ani de a ocupa funcții publice ca urmare a conflictelor de interese, incompatibilităților și averii nejustificate

Proiectul de lege permite diminuarea interdicției prin procente cumulative de până la 50% și, în anumite conflicte de interese, chiar neaplicarea interdicției. Proiectul de lege stabilește criterii precum impactul financiar redus, ignorând gravitatea instituțională. Favorizarea unei rude, numirea unei persoane sau influențarea unei proceduri poate avea consecințe grave fără un avantaj financiar direct. Neaplicarea interdicției poate lipsi sancțiunea de caracter efectiv și disuasiv.

8. Eliminarea capacității Consiliului Național de Integritate de supraveghere a Agenției Naționale de Integritate

Art. 35² din proiectul de lege interzice membrului Consiliului Național de Integritate să desfășoare, direct sau prin persoane interpușe, activități aflate în legătură „directă sau indirectă” cu atribuțiile exercitate în CNI. Încălcarea interdicției poate determina revocarea de către Senat.

Norma nu definește:

- noțiunea de activitate;
- intensitatea legăturii;
- existența unui avantaj personal;
- activitățile permise;
- activitatea academică, de cercetare, formare, consultanță sau reprezentare instituțională;
- procedura de constatare și garanțiile persoanei vizate.

Formula „legătură directă sau indirectă” poate include aproape orice activitate în domeniul integrității. Având în vedere consecința revocării, norma nu îndeplinește exigențele de claritate și previzibilitate ale legii, fiind astfel neconstituțională.

Prin aplicarea unui astfel de interdicții și diminuarea capacității de luare a deciziilor, Consiliul Național de Integritate va fi deprofesionalizat și instrumentalizat pentru a gira orice comportament al conducerii Agenției Naționale de Integritate.

Concluzii

Proiectul de lege nu reprezintă numai o variantă tehnică diferită a proiectului elaborat de Ministerul Justiției. Aceasta elimină principalul mecanism de transparență publică introdus pentru a concilia protecția vieții private cu necesitatea controlului civic asupra intereselor financiare ale demnitarilor și ale persoanelor cu funcții de decizie. Confidențialitatea generală a declarațiilor de avere și interese, inclusiv ale candidaților și demnitarilor, eliminarea informațiilor privind familia fără instituirea unui mecanism alternativ, pragul de 10.000 de euro, restrângerea efectelor conflictului de interese, diminuarea sancțiunilor și instrumentalizarea Consiliului Național de Integritate în folosul conducerii Agenției Naționale de Integritate, subminează sistemul de la transparență și prevenție.

Din perspectiva Jalonului 431 din PNRR, aceste modificări generează un risc serios de neconformare, cu efectul pierderii a sute de milioane de euro de către România.

Modificările propuse sunt incompatibile nu numai cu obiectivele asumate prin Jalonul 431 din PNRR, ci și cu standardele europene privind prevenirea corupției dezvoltate în cadrul GRECO și OCDE, care acordă un rol central transparenței, declarării intereselor și existenței unor mecanisme efective de verificare și sancționare a conflictelor de interese.

Organizațiile semnatare cer Parlamentului modificarea substanțială a proiectului de lege, cel puțin prin:

- 1) Introducerea declarației publice de interese financiare, conform proiectului de lege al Ministerului Justiției;
- 2) Introducerea unei declarații privind bunurile soțului/soției;
- 3) Introducerea obligativității depunerii declarației de avere și de interese la începutul și la finalul mandatului;
- 4) Scoaterea din textul proiectului de lege a prevederilor privind nesancționarea conflictelor de interese ale organelor colegiale;
- 5) Scoaterea din textul proiectului de lege a interdicțiilor neconstituționale privind membrii Consiliului Național de Integritate.

Semnatori

Asociația pentru Cooperare și Dezvoltare Durabilă

Expert Forum

Asociația Română pentru Transparență | Transparency International Romania

Asociația Pro Democrația

Centrul pentru Inovare Publică

Centrul de Resurse Juridice

ActiveWatch

CeRe: Centrul de Resurse pentru participare publică

Societatea Academică din România

Centrul pentru Jurnalism Independent

Asociația Centrul Român de Politici Europene (CRPE)

Funky Citizens